קמט: שואל פרק שלשה ועשרים שבת

לפירוש זה דאם הגל לא חייבי אלא במקפידין אם כן אמאי קאמר לעיל לימא מתניתין דלא כהגל והא הגל במקפידין חייבי ומתניתין דלעיל אתי שפיר כוותיה דהא ריש"א נאין מקפידין חייבי דקתני שואל דאילו למקפידין אסרינן שאלה לפי מה שפירש"י להכי נראה לפרש עוברין

וכדברי (כ"ה) אף משום רבית אי הכי בניו ובני ביתו נמי בניו ובני ביתו היינו טעמא כדרב יהודה אמר רב [3]דאמר רב יהודה אמר רב מותר להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי אין ה"נ וחסורי מיחסרא והכי קתני [4]אמפים אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן אפי' מנה גדולה כנגד מנה קטנה מ"ט כדרב יהודה אמר רב עם בניו ועם בני ביתו אין עם אחרים לא מ"ט כדרב יהודה אמר שמואל [5]מנה גדולה כנגד מנה קטנה אף בחול לאחרים אסור מ"ט משום קוביא: [6]מטילין חלשין על וכו': מאי אבל לא על המנות א"ר יעקב [7]בריה דבת יעקב אבל לא [8]על המנות של חול ביו"ט פשיטא מהו דתימא הואיל וכתיב [9]ועמך כמריבי כהן אפי' מנות דחול נמי קמ"ל וא"ר יעקב [7]בריה דבת יעקב [10]כל שחבירו נענש על ידו אין מבניסין אותו במחיצתו של הקב"ה מנלן אילימא משום דכתיב [2]ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה ויצא הרוח ויעמוד לפני ה' ויאמר אני אפתנו וגו' ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן ואמרינן מאי רוח [11]א"ר יוחנן זה רוחו של נבות ומאי צא אמר רב צא ממחיצתי ודילמא התם היינו טעמא דכתיב [3]דובר שקרים לא יכון אלא מהכא [4]שבעת קלון מכבוד שתה גם אתה והערל וגו' שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר שתה גם אתה והערל זה צדקיה חדא דכוליה קרא בנבוכדנצר כתיב ועוד צדקיה צדיקא מאי הוה ליה למיעבד ליה דא"ר יהודה אמר רב בשעה שבקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך וכו' אלא מהכא [5]גם ענוש לצדיק לא טוב אין לא טוב אלא רע וכתיב [6]כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע [12]צדיק אתה ה' ולא יגור במגורך רע מאי משמע דהאי חלשים לישנא דפורא הוא דכתיב [7]איך נפלת משמים הילל בן שחר נגדעת לארץ חולש על גוים וגו' אמר רבה בר רב הונא מלמד שהיה מטיל פור על גדולי מלכות לידע איזה בן יומו של משכב זכור וכתיב [8]כל מלכי גוים כולם וגו' אמר רבי יוחנן שנחו ממשכב זכור וא"ר יוחנן כל ימיו של אותו רשע לא נמצא שחוק בפה כל בריה שנאמר [9]נחה שקטה כל הארץ פצחו רנה מכלל דעד השתא לא הוה רנה ואמר ר' יצחק אמר ר' יוחנן אסור לעמוד בביתו של אותו רשע שנא' [10]ושעירים ירקדו שם ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך נמשכה ערלתו שלש מאות אמה והיתה מחזרת על כל המסיבה כולה שנאמר שבעת קלון מכבוד שתה גם אתה והערל ערל בגימטריא שלש מאות הוי ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שירד אותו רשע לגיהנם רעשו כל יורדי גיהנם אמרו למשול עליהם הוא בא או [11]ליחלות במותם הוא בא שנאמר [11]גם אתה חולית כמונו אלינו נמשלת נמשלת ב"ק ואמרה [12]ממי נעמת רדה והשכבה את ערלים [13]איך שבת נוגש שבתה מדהבה א"ר יהודה אמר רב שבתה אומה זו שאמרה

מדוד

וכדברי (כ"ה) הגל. דחיים שמא יוקירו חיטי בהלואת ככרות אף משום רבית: בניו ובני ביתו נמי. ליתום לרבית וכל הני: להלוות. משלו: בניו ובני ביתו. הממונים על שלחנו דכיון דהכל משלו אין כאן רבית: להטעימן טעם רבית. שיהנו כמה קשה אלמא כיון דמשלו הוא אין כאן איסור רבית. והלכך גבי מדה ומשקל ומנין נמי לאו קפידא הוא אלא להשוותם בלא קנאה: אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי. דמוקמינן טעמא לקמן משום קוביא ואפי' בחול אסור וכיון דהכל משלו אמאי אסור להטעימן טעמא קוביא בעלמא הוא: מאי טעמא. מותר ולא חיים לקוביא: כדרב יהודה אמר רב. דלהטעימן בעלמא הוא: עם אחר לא כדרב יהודה אמר רב עם בניו ועם בני ביתו אין עם אחרים לא מ"ט כדרב יהודה אמר שמואל מנה גדולה כנגד מנה קטנה אף בחול לאחרים אסור מ"ט משום קוביא. דכיון דמקפידין עוברין משום מדה ומשקל ומנין: משום קוביא. דגזל הוא דאמקמתא לא קנית. והא אמקמתא דסמיך על הגולל אם יפול גולל אמנה הגדולה אזכה בה ולפיכך תלה עצמו אף לגולל הקטנה על הספק ואילו יודע מתחלה שכן לא היה מתחלה: של חול. של קדשים של אתמול: כמריבי כהן. ככהנים אלו שהם בעלי מריבה: אפי' דחול נמי. ליתתרי להו להפיס ביו"ט כי היכי דלא ליגלו: זה בכה. אני אפתנו בכה: שבעת קלון. בנבוכדנצר משתעי שהיה מטיל משכב זכור על המלכים וכשהגיע יומו של צדקיהו נמשכה ערלתו ג' מאות אמה והיינו שבעת קלון: חדא דכוליה קרא בנבוכדנצר כתיב. שפיר מצית לאוקמי כוליה בנבוכדנצר וה"ק שתה גם אתה כאותם שהיית מקלה אותן והערל והתערל והתגנה: כשעה שעשה לו כו'. לקמן היא. מדקאמר לאותו לדיק ש"מ אנוס היה: ענוש לצדיק לא טוב. לדיק המעניש לא טוב וכיון דאינו טוב הרי הוא רע: וכתיב לא יגורך רע. אלמא אינו נכנס במחיצתו: מולש על גויס. בנבוכדנצר כתיב: ושעירים ירקדו שם. ולא אנשים ונשכיל הכריות מסתלקין המזיקין ומנלא מבטל גזירת המלך: המסיבה. מלכים שהיו מסובין ויושבין לפניו: גם אתה חולית כמונו אלינו וגו'. ביורדי גיהנם כתיב דכתיב לעיל מיניה שאול מתחת רגזה לך לקראת בואך וגו' (ו): חולית כמונו אלינו נמשלת. לשון ממשלה: נעמת. סבור אתה להיות בטעם מן האחריס:

מדוד

מה

עין משפט נר מצוה

ים א מיי' פכ"ג מהלכי שבת הלכה י"ז סמג שם טוש"ע א"ח סימן שכב סעיף ו:

ב ב מיי' שם וסי"ג מהלי גזילה ואבידה הל"ז) סמג שם יעשין ריד ולאין נב טור ש"ע א"ח שם וטיש"ע חו"מ סימן שמ סעיף כ:

בא ג ד מיי' פ"ד מהלי י"ט הלכה כ סמג לאין עה:

תורה אור השלם

1 אֲרֹ אִישׁ אֶל יֶרֶב וְאֶל יוֹכַח אִישׁ וְעִמְּךָ כַּמְרִיבִי כֹהֵן: הושע ד ד

2 וַיֹּאמֶר יְיָ מִי יְפַתֶּה אֶת אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרֶמֶת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכָה וְזֶה אָמַר בְּכֹה: וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְיָ וַיֹּאמַר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו בַּמָּה: וַיֹּאמַר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵּן: מלכים א כב כ-כב

3 לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רַמִּיָּה דֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: תהלים קא ז

4 שִׁבְעַת קְלוֹן מִכְּבוֹד שְׁתֵה גַּם אַתָּה וְהֵעָרֵל תֵּסוֹב עָלֶיךָ כוֹס יְמִין יְיָ וְקִיקָלוֹן עַל כְּבוֹדֶךָ: חבקוק ב טז

5 גַּם עָנוּשׁ לַצַּדִּיק לֹא טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל יֹשֶׁר: משלי יז כו

6 כִּי לֹא אֵל אֲנִי חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגוּרְךָ רָע: תהלים ה ה

7 אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם: ישעיהו יד יב

8 כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ: ישעיהו יד יח

9 נָחָה שָׁקְטָה כָּל הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִנָּה: ישעיהו יד ז

10 וְרִבְצוּ שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם: ישעיהו יג כא

11 גַּם כֻּלָּם יַעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם אַתָּה חֻלֵּיתָ כָּמוֹנוּ אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ: ישעיהו יד י

12 מִמִּי נָעַמְתָּ רְדָה וְהִשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים: יחזקאל לב יט

13 הֲשִׁאֹתָ הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שַׁבְתָּה מַדְהֵבָה: ישעיהו יד ד

רב נסים גאון

פרק עשרים ושלשה שואל אדם

וכדברי בית הלל אף משום ריבית. הוא שהוקדם זכרו בראש הפרק (דף קמח) וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשנו דמים שמא יוקרו חטים או יוזלו ונמצאו באות לידי ריבית. ועיקר זה במשנה בפרק אייהו נשך (דף קיג).

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל הילל], ב) כ"מ עה. (ושם מפקיק הם"ם ולאו מילתא היא מי' ישוב נמון על קוביא אי ביאור הע"ז נאו"ם סימן שכ"ג ס"ק ד). ג) [ל"ל בדה ומשום שאמרו לא היה הגון לפיקר לא הזכירו. כ"כ רש"י בשיריומן פ. ד"ה בריה]. ד) [ל"ל כהה]. ה) סנהדרין פט. קב.). ו) [תוספה יב: סוטה מב. סנהדרין קב.]. ז) כ"ל לתלמיס. ח) [שיך לעיל קמח: בתוספה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גם אתה וכו' וגו' חלית כמונו אל אלינו עכ"ל והגה"ל:

גליון הש"ס

גמ' כל שחבריו נענש על ידי. עי' ב"ב דף נב ע"א תוס' ד"ה אמא ענשתיה:

מוסף רש"י

כדי להטעימן טעם ריבית. שיהנו כמה מלטער ומלכר הנותנו, וידעו כמה עושקי גדול (בבא מ"ז. דזה רוחו של נבות. אלפי שהות הכל עצות היה רוחו מחזר לפתותו ולהפילו (סנהדרין קב.). לא יגורך רע. לא יגור אלוך (חגיגה יב:) לא יגור עמך רע (תוספה חב:).

רבינו חננאל

וכדברי ר"ה שאומרים לא תלוה אשה מחברתה ככרות כו'. ומטילין חלשים בו'. פירוש מטילין גורלות. אבל לא על המנות. אוקמוה על המנות של חול ביו"ט. נבוכדנצר אנס צדקיהו בעבירה. וכיון שנענש נבוכדנצר ע"י צדקיהו נענש גם הוא, שנאמר שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר, שתה גם אתה והערל זה צדקיהו. ואמרינן האי קרא כוליה בנ"נ כתיב. ועוד צדקיהו צדיקא מאי הוה ליה למיעבד. אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעשה אותו רשע לאותו צדיק כן נמשכה ערלתו וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com